

Nahum Sokolov u Zagrebu

Nahum Sokolov u Zagrebu

U nedjelju, 18. marta ov. g. u jutro, brzinom vlakom iz Bos. Broda stigao je predsjednik Egzekutivne Svjetske Cijonističke Organizacije, uz pratičnu svog sekretara gdice dr. Sokolov, iz Sarajeva u Zagreb. Na željezničkoj stanici dočekala je uživanog gosta veliko mnoštvo zagrebačkog jevrejskog i nejevrejskog građanstva koje je željno isčeckivalo dolazak cijonističkog prvaka i jevrejskog nacionalnog vode. Među prisutnicima ističu se izaslanici svih jevrejskih društava i ustanova i mnogobrojna omiladina. Od voza do čekaonica priredila je oduševljena omiladina gostima špalir.

U čekaonici, koja joj bila dupkom puma, pozdravio je g. Sokolova, predsjednik Radnog Odbora Saveza Cijonista Jugoslavije g. dr. Aleksandar Licht jednim biranim govorom, u kojem je, među ostalim, rekao i ovo:

— Sa predsjednikom Weizmannom Vi ste nastupili gordo naslijedstvo Herzla u času historijskog raskrišća. To je naslijedstvo velike i sjajne po svojoj moralnoj i idejnoj snazi, ali siromasnog po sredstvima, kojima drugi narodi mogu da raspolažu. Državni naroda, ali ne države, Vi ste u nepokolebitivoj vjeri u pomoć naroda, od moćnika svijeta zahtijevali historijsku odmaudu, za tlačenje od dvije tisuće godina. Pobjedili ste, kao što nijedan vojskovođa, nijedan državnik nije pobedio: čistih, neoklanjanih ruku, koje su poput oružja uzdile svetinju neprolaznih idealova prastoga kulturnoga naroda.

G. dra Lichta, g. nadrabina, predsjednika Opštine i ostale prisutnike pozdravio je g. Sokolov jednim kratkim i toplim govorom. On je, među ostalim, rekao:

— Pozdravljam Vas onom riječju, koja se u Palestini posvuda ori i kojom svaki od naših razgovora i govorova počinje: Šalom! To znači više nego pozdrav, to je simbol, to je i harmonija, duševno zdravje, Šalom trebamo, Šalom donosimo. Donosim Vam pozdrave Cijonističke Egzekutivne, a mislim, da imam pravo da Vam donesem pozdrave i blagoslov od onog mesta, odakle dolazi taj pozdrav: iz Jerusolina. S tim pozdravom, braćo, započinimo sada naš rad.

Na to je Lea Spiegel pozdravila goste na francuskom jeziku i g. Sokolovu predala buket cvijeća.

Istoga dana, u 5 sati, popodne, g. Sokolov je imao sastanak sa izaslanicima zagrebačkih bogoslovnih opština i zagrebačkih jevrejskih društava i usta-

nova u hotelu «Esplanade». Ovaj je prijateljski sastanak otvorio predsjednik jevrejske bogoslovne opštine g. Dr. Hugo Kohn u ime bogoslovne opštine i svih ostalih zagrebačkih jevrejskih institucija. Pošto mu je zasjelio dobrodošlicu, g. dr. Kohn je izjavio g. Sokolovu da je veliki pokret jevrejskog genija zahvalio i Jevreje Zagrebu i da će oni uvelik saradivati u njemu.

Iza g. dra Kohna uzeo je riječ uvaženi g. Sokolov, koji se, najprije, zahvalio g. dr. Kohnu na toplim riječima, a poslije izrazio svoje veselje što vidi na okupu izaslanike jednog tako velikog broja društava. To je dobar znak, znak života. Zagrebački Jevreji su se zauzeli da za svaku potrebu osnaju društvo koja će da toj potrebi udovoljiti. Ali sva ta udruženja, koliko se god ona diferencirala u svojim ciljevima, imaju da se približe i zajednički radu kada se radi o nacionalnoj stvari. U svom govoru, pohvalio je zagrebačku jevrejsku opštinsku, i tom se prilikom dotakao pitanja jevrejskih opština u Palestini.

Iza sastanka korporacija u hotelu «Esplanade», nastavio je g. Sokolov svoj rad u Zagrebu jednim interesantnim govorom na hramu koji je bio dupkom puma. Tu smo vidjeli i jedan veliki broj ugleđnih nejevrejskih gradana.

Uzvišene goste je predstavio prisutnicima zagrebački nadrabin g. dr. Gavro Schwarz. Najprije joj on ukazao na njegov požrtvovan rad u mladosti, koji je Sokolov razvio u «Haçefiric», a poslije se zadražao kod prikaza njegove gigantske djelatnosti na širenju cijonističke ideje među Nejvrejima. Na to se g. dr. Schwarz pita:

Ko je više zvan, ko je podesniji od njega, koji preko decenija stoji u sredini, na vrhu cijonističkog pokreta, da jevrejstvo tu i tamo obavijesti, informira o današnjem položaju, o onom što je već postignuto, o onom što valja postići; kako, kojim načinom i kojim sredstvima? Zato obilazi velike općine, zato je došao i u našu sredinu, što nam služi na čast, kako bi i zagrebačko jevrejstvo u istorijskom zadatku današnjeg jevrejstva imalo odličnog udjela.

Iza nadrabina g. dra Schwarza, g. Sokolov je održao svoj veliki govor.

Potrebna je pomoć Izraelu — život Jisraela. A kakva je to pomoć? A što je to Izrael? Jisraël nije jedan Jevrejin, jedan čovjek, već je to jevrejska zajednica, cijelokupno Jevrejstvo. Danas je to Jevrejstvo u jednom škrifu, u jednoj nuždi, koja je u «duhu», u

Nahum Sokolov u Zagrebu

Slike i tekst preuzeti su iz nedeljnih sarajevskih
jevrejskih novina „**JEVREJSKI GLAS**“, od 30. marta 1928.
godine,
god. I, broj 11, strane 1 i 2
Autor teksta nije naveden

rina plaćena u gotovom

Poiedini

250

JEVREJSKI GLAS

God. I.

ADMINISTRACIJA I REDAKCIJA:
SOKOLSKA ULICA (JEVREJSKI DOM)

30. marta 1928

SARAJEVO

9. nisan 5688.

TELEFON BROJ 388
POŠTANSKI PRETINAC BROJ 370

Broj 11.

Daniel
Oglašavanje
Preplaata
Bin 120,- z.
godine 60,- z.

Značenje i zadatok jedne jevrejske kreditne zadruge

Trgovina, zanatstvo i industrija trebaju u većim slijedećima tugek kapitala za svoje napredovanje što zemlji treba čestitki da urodi plodom. Većinska privrednica neima novčanih sredstava, da prema svojim energijama i sposobnostima oživotovere svoje ekonomski planove, i zato im je potrebna kreditna pomoć drugih.

Velike privredne potpomožu veliki, a srednji srednji novčani zavodi. Manji su privrednici dugo stradali zbog nedostatka novčanih pripravnih, dok nije vaskrsala ideja o samopomoći na osnovi stečenih i kreditnih zadruži. I danas, gde ovih zadruži nema, manji privrednici padaju žrtvom zelenča koji im naplaćuju kamate, često veće od nihovih zarada, tako da im se nisu u stanju održavati. Nihov mal međutim brzo uništi na javnoj dražbi i kader se ne zapošljeni njima povećava.

Ideja srednjovini i kreditnih zadruži zasnova se na samopomoći zadružara. Oni ne mogu otkrivati kreditne pomoći od velikih banaka, jer su sigurnosti i koristi, koje one pružaju velikim bankama prenane. Oni se ovoje, kako što lindi instinktivo, u nuždi, obično čine, adražuju da zadružnici sebe pomognu. Kapital ovih zadruži stvara se pomalo iz njihovih usteča, kaši, koje su tako velike i koje se plaćaju u takvima razmazima vremena, kako odgovara njihovom ekonomskom stanju. Sa tim učinjenja raspolaži sam, jer oni izabrali suči iz aviova brigu uprave i jer su oni zadružari i dužni svoje zadruži.

Po jednom grčkom poslovici, iz dobrega se rada uvek dobro, a iz zla zlo. Ova se ovde daje izvršno primjeriti.

Svrha je kreditnih zadruži davati zadružarima novčne kredite, a usput se zadružari navikavaju na štednju, koliko le zgrada svakog blagostanja. Upravom se pak zadružari navikavaju na privredne kalkulacije, na knjigovođstvo i usput na privrednu tačnost, što se epet za njih od velikog odgovornog značaja.

U kreditnim se zadružarama zadružari uče i međusobnom pozdanju i solidarnosti, i tako se stvara kod njih ono duševo raspoloženje, koje je neminovalno potrebljeno kod stemešljivanja težih zadruži, kao npr. onih za zajedničku kupnju sirovina, za zajedničke ratijske strojvinu i zajedničke proizvodnju, kod zanatija ili za zajedničku kupnju robe kod manjih trgovaca. Konačno, ovo je skloa za potpune trgovske i zanatilijske zadruži, kod kojih se slevaju svi pojedincični interes u jednu zajednicu.

O svima bi ovima zadružarama trebalo posebno pisati, ali nije sada o njima glavno riječ.

Nasi su Jevreji također uvidjeli da nihovo socijalno pitanje nije riješeno, ako se njihovi naistranjuju slojevi svrstanoj mišionarskom potporu, nego da treba više poduprati srošnošću jevrejsku mladež, a izučavanju škola, zanata i trgovine. Glavna su nasa dobrovorna društva, kao »La Benevolencia« i »La Orloria«, preminula u tom pravcu svoje zadatke. Ovo je bio svakako socijalni napredak. Ali izučeni trogavci potpomognuti ili zanatliji ne mogu niti započeti ako nema koga, da ga kreditom potpomognе, da stane posve na svoje noge. Poznatvo je teško stanicu mališi starjih manjih trgovaca i zanatlija.

Iz ove mižde se kod Jevrejskih manjih privrednika, i sa Jevrejskim novcem, pojavio prvo Bosanski Kreditni Zavod a odmah iz njega »Meha«. Dok je prvi ostao u manjem krugu interesanta, dotle je »Meha« zahvaljujuve slike Jevreja i postala moćan faktor u nihovom ekonomskom razvoju.

U ciframa je opisan napredak »Meha« u nečim godišnjim izvješćima, a ja hoću da napomenem samo još ovo:

Uslovi pod kojima se razvila »Meha« koja je naziva kreditnom zadružicom a koja je i jedna eminentna Jevrejska Šte-

dovna ustanova, zdravi su i normalni. Ona donosi, i donjeće, sve ono koristi našim Jevrejima koje sam gore naveo i koje se očekuju od svake kreditne zadruži koja stoji na zdravim osnovama. No zadružare, a naročito upravu »Meha«, treba ipak na jedno upozoriti.

Mnogo kreditne zadruži pokazuju tendenciju da se brže ili sporije razvijaju u krušnje novčane zavode za bolje stoljeća gradane. Ili drugim rješenjima, da krug bogatih zadružara zagospodari zadružom. Ovo se zbita ponajviše zato, što se previše strogo cenzuruje krediti i treće za nih prevelike sigurnosti. Strošajni zadružari, kolima je poštenje načeve sigurnosti, koji mogu ponuditi, prestaju u tom slučaju uljaviti blagost ove i ostale obilježje bez kredita. Međutim »Meha« ima upravu, kojoj su interesi svih bez razlike zadružara naši i naručimo se da će namaju načeve Jevrejskih zadružara umjeti obdužiti od ovog opasnosti.

Prihveta napisao nadzorac. Broj malih privreda uopće raste i Jevreji dobro čine što sada poklapaju veću pažnju privrednim ustanovama za Šire slojeve ne- poli dosada.

Međutim, trebalo bi se pobrinuti i za nezaposteno, čiji broj, na žalost, također daramice raste. Ima mnogo načina, kako da se proaktivno zaposi, naročito naše nezaposteno ženskih i naša nezapostena mladića, o čemu bi trebalo u glavnom razmisli našu kreditnu ustanove sa »Meha«-om na čela. Jer bi one trebale da budu u glavna osnova za ovakve »narodne radione«.

Naše površne institucije od velikog smisla za našu narodnu privredu, i u mnogome ovla blagostanje naroda od nihovog blagostanja.

Zato trebaju i naša dražstva i naši pojedinci da o tome vode računa i svrata još više pozornosti njima i, po tome, i Jevrejskim privrednim pitanjima i da im ukazuju svaku pomoć. Jer Šire narodne slojeve u tim teškim vremenima samo tako da očuvamo od potpunje ekonomiske propasti, jer smo na taj način mogli očuvati kod naših i iskreni interes za višu kulturnu putinu. Materialnom kulturnom delati se do više dalmatne kulture, a ne obratno. To nam dokazuju i život i istorija.

Dr. S. Atijas.

Rahum Sokolod u Zagrebu

U nedjelju, 18. marta ov. g. u jutro, brzim vlakom iz Bos. Broda stigao je predsjednik Egzekutivne Svjetske Cijonističke Organizacije, na pratiću svog sekretara gđice dr. Sokolov, iz Sarajeva u Zagreb. Na željezničkoj stanici dočekalo je učišćenog gosta veliku mnoštvo zagrebačkog jevrejskog i neujevreskog građanstva koje je željno isčekivalo dočekanog cijonističkog pravaka i jevrejskog nacionalnog vode. Među prisutnicima isticali su se izaslanici svih jevrejskih društava i ustanova i mnogobrojni omiljenci. Od voza do cekotama pribredila je oduševljena omladina gostima spaliti.

U čekotnicu, koja je bila dupkom puna, pozdravio je g. Sokolov, predsjednik Radnog Odbora Saveza Cijonista Jugoslavije g. dr. Aleksandar Lich i jednim biranim govorom, u kojem je, među ostalim, rekao i ovo:

— Sa predsjednikom Weizmannom Vi ste nastupili godo nasledstvo Herzla u času historijskog raskršča. To je naslijedstvo velike i sjajno po svojoj moralnoj i idejnoj snazi, ali siromašno po sredstvima, da i oni koji drugi narodi mogu da raspolažu. Državni narodi, ali ne države, Vi ste u nepokolebitivoj vjeri u naroda, od moćnika svijeta zahtijevali historijsku odmaruzu, da učešće u svakoj potrebi osnuju društvo ko je da toj potrebi udovolji. Ali sva ta udruženja, koliko se god ona diferenciraju u svojim ciljevima, imaju da se približe i zajednički rade kada se radi o nacijaletnoj stvar. U svom govoru, pohvalio je zagrebačku jevrejsku opštini, i tom se prilikom dolaskom pitanja jevrejskih opština u Palestini.

Iza sastanka korporacija u hotelu »Esplanade«, nastavio je g. Sokolov svoj rad u Zagrebu jednim interesantnim govorom u hramu koji je bio dupkom pun. Tu smo vidjeli i jedan veliki broj ugleđnih neujevreskih građana.

Uzvišene goste je predstavio prisutnicima zagrebački nadražnik g. dr. Gavrilo Schwarz. Najprije je on ukazao na njegov pozivranje u rad u mlađosti, koji je Sokolov razvio u »Haceliri«, a poslije se zadario kod prikaza njegove gigantske djelatnosti na širenju cijonističke ideje medju Nejevrejima. Na to se g. dr. Schwarz pita:

— Ko je više zvan, ko je podešoj od njega, koji preko decenija stoji u sredini, na vrhu cijonističkog pokreta, da je Jevrejstvo u tmu ohavljesti, informira o današnjem položaju, o onom što je već postignuto, o onom što valja postići: kako, kolim načinom i kojim sredstvima? Zato obilazi velike općine, zato je došao i u našu sredinu, što nam služi na čast, kako bi ga zagrebačko jevrejstvo u istorijskom zadatu danasnjeg jevrejskog sredinu odilično uđeđa.

Iza nadražnika g. dr. Schwarza, g. Sokolov je odziao svoj veliki govor.

— Potreba je pomoći Izraelu — je kvat je Israe! A kakva je to pomoć? A je to je Israe! Israe! nije jedan Jevrej, jedan čovjek, već je to Jevrejska zajednica, cijelokupno Jevrejstvo. Danas je to Jevrejstvo u jednom skupu, u jednoj nuždi, koja je u eduhu, u

nova u hotelu »Esplanade«. Ovaj je predsjednik sastanak otvorio predsjednik Jevrejske bogoslovne opštine g. Dr. H. Ugo Kohu u ime bogoslovne opštine i svih ostalih zagrebačkih jevrejskih institucija. Pošto mu je začelo dobrodošće, g. dr. Kohu je izjavio g. Sokolovu da je veliki pokret jevrejskog genija zahvalio i Jevreje Zagreba i da će oni ujedno saradivati u njemu.

Iza g. dr. Kohu uje je riječ uvaženi g. Sokolov, koji se, najprije, zahvalio g. dr. Kohnu na toplim rješenju, i poslije izrazio svoje veselje što vidi na okupu izaslanika jednog tako velikog broja državstava. To je dobar znak, znak života. Zagrebački Jevreji su se zauzele da za svaki potrebu osnuju društvo ko je da toj potrebi udovolji. Ali sva ta udruženja, koliko se god ona diferenciraju u svojim ciljevima, imaju da se približe i zajednički rade kada se radi o nacijaletnoj stvari. U svom govoru, pohvalio je zagrebačku jevrejsku opštini, i tom se prilikom dolaskom pitanja jevrejskih opština u Palestini.

Iza sastanka korporacija u hotelu »Esplanade«, nastavio je g. Sokolov svoj rad u Zagrebu jednim interesantnim govorom u hramu koji je bio dupkom pun. Tu smo vidjeli i jedan veliki broj ugleđnih neujevreskih građana.

Uzvišene goste je predstavio prisutnicima zagrebački nadražnik g. dr. Gavrilo Schwarz. Najprije je on ukazao na njegov pozivranje u rad u mlađosti, koji je Sokolov razvio u »Haceliri«, a poslije se zadario kod prikaza njegove gigantske djelatnosti na širenju cijonističke ideje medju Nejevrejima. Na to se g. dr. Schwarz pita:

— Ko je više zvan, ko je podešoj od njega, koji preko decenija stoji u sredini, na vrhu cijonističkog pokreta, da je Jevrejstvo u tmu ohavljesti, informira o današnjem položaju, o onom što je već postignuto, o onom što valja postići: kako, kolim načinom i kojim sredstvima? Zato obilazi velike općine, zato je došao i u našu sredinu, što nam služi na čast, kako bi ga zagrebačko jevrejstvo u istorijskom zadatu danasnjeg jevrejskog sredinu odilično uđeđa.

Iza nadražnika g. dr. Schwarza, g. Sokolov je odziao svoj veliki govor.

— Potreba je pomoći Izraelu — je kvat je Israe! A kakva je to pomoć? A je to je Israe! Israe! nije jedan Jevrej, jedan čovjek, već je to Jevrejska zajednica, cijelokupno Jevrejstvo. Danas je to Jevrejstvo u jednom skupu, u jednoj nuždi, koja je u eduhu, u

istoriji, jeziku, običajima i svim drugim jevrejskim kulturnim vrednotama. Ta su kulturna dobra, za koja smo dugi i dugo patili, u opasnosti propasti. Njih trebamo uščuvati. Ona se odisa čuvaju, ali u prijevodima, ne u originalima. Prijedvi uvijek gube ono što je najbitnije u originalu, specifikum. Ta naša dobra su i bez kruće, bez doma, a otuda i ta opasnost. Ta tora u stranim jezicima je sve stranja originalnim jezicima i idejama. Duh treba da ima svoj dom, svoju kuću. Taj dom nam je obećan Balafrovom deklaracijom, a i mnogo prije nje, u bibliji. U njoj je našim pricima obećan taj dom. Dakle, kada govorimo o našem obnovnom djelu, ne radi se tu o pričama, već o istorijskim činjenicama za naslednike prasobace. Nije veliki čin što su narodi priznali naše pravo, već je to aki pravednosti. Oni su nam priznali staro, obećano pravo, o kojem nisu ni proroci prestajali da govore.

U dijapozi se ne može čuvati samo u nacionalnom domu, u domu u kom se svi ljudi osjećaju da su jedna nacija. Tamo smo već osnovali mnogo škola, pa i hebrejski univerzitet, tamo smo prepordobili hebrejski jezik.

All mi nismo samo narod duha. Nama treba i zaklonište za one koji nemaju doma. Ali to ne smije da bude Amerika, iako da famo naši taj beskućni hleb i zarade. No, to treba da bude Palestine u koju se ne emigrira, već se vraća. Palestine je »povratak kući« jednog naroda. A za taj povratak potrebna su sredstva: snaga muzika, idealizam, pozitivnost, uščuvanje.

Svijet je mnogo patio i trpio. Patnje još uvijek postaje i one su već nemoguće. Svijet je radi njih stvorio i jednu instituciju od koje mnogo očekuje u stvari ublažavanja tih painja: Ta je institucija Saver Naroda. Mi nismo zastupiši još u tom Savetu Naroda. Bićemo zastupani samo, ako budemo nacija, jevrejska nacija, i to koja živi i staniće u Palestine. Jesuš će biti ako se u velikoj svjetskoj zajednici prizna i naša mala opština. Po Cijomu će na mdoći jesuš.

U ponedjeljak, 19. marta o. g., prisustio je g. Sokolov zagrebačke novinarima. Taj sastanak, koji je trajao skoro 2 sati, i to od 11½-1½ sati po podne, održan je u saloni hotela »Esplanade«.

Razgovor sa novinarima je bio već i interesantan i kreativ, a poslije se zagrebački jevrejski opštini, u glavnoj, oko pitanja cijonističkog pokreta, informira o današnjem položaju, o onom što je već postignuto, o onom što valja postići: kako, kolim načinom i kojim sredstvima? Zato obilazi velike općine, zato je došao i u našu sredinu, što nam služi na čast, kako bi ga zagrebačko jevrejstvo u istorijskom zadatu danasnjeg jevrejskog sredinu odilično uđeđa.

Ista izvješta je sastavljena g. Sokolova, pa su razna pitanja sa strane novinara, na koju je g. Sokolov das precizne i zadovoljavajuće odgovore. Ta su pitanja titula, mogućnosti da Palestine postane agrarna zemlja, hebrejskog jezika, rada na hebrejskom univerzitetu i t. d.

Ista dana, u predevčerje, posjetio je g. Sokolov Bue-Brit ložu. Tu su ga pozdravili predstavnici lože, a on je izražao održao jedan lijep govor.

U veče, zagrebačka jevrejska bogoslovna Opština, u zajednici sa svim jevrejskim društvima, priredila je u čest Sokolova, u Gradskom Podrumu, banket. Banket, na kojem je bilo oko 300 učesnika, otvoren je sviranjem »Hatkive« i jugoslavenske državne himne. U programu su bile još nekoliko jevrejski pjesme koje je glazba izvanzredno izvela.

Iza programnog dijela banketa, predsjednik jevrejske opštine g. dr. Kohn pozdravio je drage i uvažene goste.

Iza njega je uzeo riječ g. Sokolov, koji je u jednom temperamentnom i živom govoru pozvao zagrebačke Jevreje na žrtvu za narod.

— Prije 30 godina, rekao je Sokolov, držali su nas sanjarima, a nije prošlo ni 20 godina od onda, a mi smo dobili Balfourovu deklaraciju. I danas ti sanjari mogu ukazati na mnoge činjenice i stvarnosti koje opet ukazuju na stvarnost njihovog rada i htijenja. Nema ništa realnijeg u jevrejstu od Palestine, od Jerusalajima. Doveli smo u zemlju više od 100 hiljada ljudi. Gradili smo ceste, kuće, domove, pokusne stanice, polja.

Mi nemamo protivnika, već tek samo indifirentnih. A oni su opasniji od protivnika.

Traži na koncu i od zagrebačkih Jevreja da stupe u četu prega'aca. Ne traži se samo novac, nego i shvatanje za stvar i duhovno učestvovanje.

Iza govora g. Sokolova, koji je elektrizirao prisutne, skupljali su se prilozi za Keren Hajesod. Akcija na tom banketu je neobično uspjela.

*

U utorak prije podne, g. Sokolov i gđica Sokolov, u pratnji g. dra Hugo Kohna i nadrabina g. dra Schwarza i drugih posjetili su jevrejske institucije i razgledali grad.

Osim Schwarzovog Doma, učinila su gospoda posjetu Gan-ajeladimu, gdje ih je, kao domaćica, dočekala gđa Diana Roman. Tu su gosti bili obdareni burketima cvijeća i iznenadeni napretkom djece gan-hajeladima u hebrejskom jeziku. Djeca Gan-ajeladima su dočekala i otpatila goste pjevanjem hebrejskih pjesama.

Istoga dana po podne, gđica Sokolov, član centralne uprave Wizo-a u Londonu, imala je sastanak sa zagrebačkom podružnicom Wizo-a. Na tom sastanku, gđica dr. Sokolov je podnijela izvještaj o radu i djelatnosti Wizo-a u Engleskoj, Austriji i Bugarskoj. Wizo je mlađa institucija i ukazuje na znatne usvjehe. On još nije propagiran u dostatnoj mjeri i broj njegovih podružnica je malen. U zadnje vrijeme, njenom inicijativom osnovane su ovakve podružnice u Bugarskoj, a kod nas u Beogradu i Sarajevu.

Na večer, održan je miting u Makabijevom Domu, gdje je g. Sokolov govorio o današnjem stanju cijonističkog pokreta.

U srijedu, 21. marta ov. g., u 5.50 sati, našao se na stanicu jedan veliki broj zagrebačkih cijonista i izaslanika jevrejskih društava da otorate uvažene goste, koji su krenuli vozom za München.

Nahum Sokolov u Zagrebu

U nedelju, 18. marta ov. g. u jutro, brzim vlakom iz Bos. Broda stigao je predsjednik Egzekutive Svjetske Cijonističke Organizacije, uz pratnju svog sekretara gđice dr. Sokolov, iz Sarajeva u Zagreb. Na željezničkoj stanici dočekalo je uzvišenog gosta veliko mnoštvo zagrebačkog jevrejskog i nejevrejskog građanstva koje je željno iščekivalo dolazak cijonističkog prvaka i jevrejskog nacionalnog vođe. Među prisutnima isticali su se izaslanici svih jevrejskih društava i ustanova i mnogobrojna omladina. Od voza do čekaonice priredila je oduševljena omladina gostima špalir.

U čekaonici, koja je bila dupkom puna, pozdravio je g. Sokolova, predsjednik Radnog Odbora Saveza Cijonista Jugoslavije g. dr. Aleksandar Lich jednim biranim govorom, u kojem je, među ostalim, rekao i ovo:

— Sa predsjednikom Weizmannom Vi ste nastupili gordo nasljedstvo Herzla u času historijskog raskršća. To je nasljedstvo veliko i sjajno po svojoj moralnoj i idejnoj snazi, ali siromašna po sredstvima, kojima drugi narodi mogu da raspolažu. Državnici naroda, ali ne države, Vi ste u nepokolebivoj vjeri u pomoć naroda, od moćnika svijeta zahtjevali historijsku odmazdu, za tlačenje od dvije tisuće godina. Pobijedili ste, kao što nijedan vojskovođa, nijedan državnik nije pobijedio: čistih, neokaljanih ruku, koje su poput oružja uzdizale svetinju neprolaznih idea pristaroga kulturnoga naroda.

G. dra Licha, g. nađrabina, predsjednika Opštine i ostale prisutnike pozdravio je g. Sokolov jednim kratkim i toplim govorom. On je, među ostalim, rekao:

— Pozdravljam Vas onom riječju, koja se u Palestini posvuda ori i kojom svaki od naših razgovora i govora počinje: Šalom! To znači više nego pozdrav, to je simbol, to je i harmonija, duševno zdravlje, šalom trebamo, šalom donosimo. Donosim Vam pozdrave Cijonističke Egzekutive, a mislim, da imadem pravo da Vam donesem pozdrave i blagoslov od onog mjesta, odakle dolazi taj pozdrav: iz Jerusalima. S tim pozdravom, braćo, započnimo sada naš rad.

Na to je Lea Spielberg pozdravila goste na francuskom jeziku i g. Sokolovu predala buket cvijeća.

Istoga dana, u 5 sati, popodne, g. Sokolov je imao sastanak sa izaslanicima zagrebačkih bogoštovnih opština i zagrebačkih jevrejskih društava i ustanova u hotelu «Esplanade». Ovaj je prijateljski sastanak otvorio predsjednik jevrejske bogoštovne opštine g. Dr. Hugo Kohn u ime bogoštovne opštine i svih ostalih zagrebačkih jevrejskih institucija. Pošto mu je zaželio dobrodošlicu, g. dr. Kohn je izjavio g. Sokolovu da je veliki pokret jevrejskog genija zahvatio i Jevreje Zagreba i da će oni uvi jek sarađivati u njemu.

Iza g. dra Kohna uzeo je riječ uvaženi g. S o k o l o v, koji se, najprije, zahvalio g. dru Kohnu na toplim riječima, a poslije izrazio svoje veselje što vidi na okupu izaslanike jednog tako velikog broja društava. To je dobar znak, znak života. Zagrebački Jevreji su se zauzeli da za svaku potrebu osnuju društvo koje će da toj potrebi udovolji. Ali sva ta udruženja, koliko se god ona diferencirala u svojim ciljevima, imaju da se približe i zajednički rade kada se radi o nacionalnoj stvari. U svom govoru, pohvalio je zagrebačku jevrejsku opštinu, i tom se prilikom dotakao pitanja jevrejskih opština u Palestini.

Iza sastanka korporacija u hotelu «Esplanade», nastavio je g. Sokolov svoj rad u Zagrebu jednim interesantnim govorom u hramu koji je bio dupkom pun. Tu smo vidjeli i jedan veliki broj uglednih nejevrejskih građana.

Uzvišene goste je predstavio prisutnicima zagrebački nadrabin g. dr. G a v r o S c h w a r z. Najprije je on ukazao na njegov požrtvovan rad u mladosti, koji je Sokolov razvio u «Hacefiri», a poslije se zadržao kod prikaza njegove gigantske djelatnosti na širenu cijonističke ideje među Nejevrejima. Na to se g. dr. Schwarz pita:

— Ko je više zvan, ko je podesniji od njega, koji preko decenija stoji u sredini, na vrhu cijonističkog pokreta, da jevrejstvo tu i tamo obavijesti, informira o današnjem položaju, o onom što je već postignuto, o onom što valja postići; kako, kojim načinom i kojim sredstvima! Zato obilazi velike općine, zato je došao i u našu sredinu, što nam služi na čast, kako bi i zagrebačko jevrejstvo u istorijskom zadatku današnjeg jevrejstva imalo odličnog udjela.

Iza nadrabina g. dra Schwarza, g. Sokolov je održao svoj veliki govor.

— Potrebna je pomoć Izraelu — ješuat jisrael. A kakva je to pomoć? A što je to Israel? Jisrael nije jedan Jevrejin, jedan čovjek, već je to jevrejska zajednica, cjeloukupno Jevrejstvo. Danas je to Jevrejstvo u jednom škripcu, u jednoj nuždi, koja je u «duhu», u tori, istoriji, jeziku, običajima i svim drugim jevrejskim kulturnim vrednotama. Ta su kulturna dobra, za koja smo dugo i dugo patili, u

opasnosti propasti. Njih trebamo uščuvati. Ona se odista čuvaju, ali u prijevodima, ne u originalu. Prijevodi uvijek gube ono što je najbitnije u originalu, specifikum. Ta naša dobra su i bez kuće, bez doma, a otuda i ta opasnost. Ta tora u stranim jezicima je sve stranija originalnom jeziku i idejama. Duh treba da ima svoj dom, svoju kuću. Taj dom nam je obećan Balfurovom deklaracijom, a i mnogo prije nje, u bibliji. U njoj je našim praocima obećan taj dom. Dakle, kada govorimo o našem obnovnom djelu, ne radi se tu o pričama, već o istorijskim činjenicama za nasljednike praotaca. Nije veliki čin što su narodi priznali naše pravo, već je to akt pravednosti. Oni su nam priznali staro, obećano pravo, o kojem nisu ni proroci prestajali da govore.

U diaspori se ne može čuvati tora, ona se može čuvati samo u nacionalnom domu, u domu u kome se svi ljudi osjećaju da su jedna nacija. Tamo smo već osnovali mnogo škola, pa i hebrejski univerzitet, tamo smo preporodili hebrejski jezik.

Ali mi nismo samo narod duha. Nama treba i zaklonište za one koji nemaju doma. Ali to ne smije da bude Amerika, iako će tamo naći taj beskućnik hljeba i zarade. Ne, to treba da bude Palestina u koju se ne emigrira, već se vraća. Palestina je «povratak kući» jednog naroda. A za taj povratak potrebna su sredstva: snaga muskula, idealizam, požrtvovnost, asketizam i novac.

Svijet je mnogo patio i trpio. Patnje još uvijek postoje i one su već nemoguće. Svijet je radi njih stvorio i jednu instituciju od koje mnogo očekuje u stvari ublaživanja tih patnja: Ta je institucija Savez Naroda. Mi nismo zastupani još u tom Savezu Naroda. Bićemo zastupani samo, ako budemo nacija, jevrejska nacija, i to koja živi i stanuje u Palestini. Ješuat će biti ako se u velikoj svjetskoj zajednici prizna i naša mala opština. Po Cijonu će nadoći ješuat-jisrael.

*

U ponedeljak, 19. marta o. g., primio je g. Sokolov zagrebačke novinare. Taj sastanak, koji je trajao skoro 2 sata, i to od 111/2—11/2 sati po podne, odrzan je u salonu hotela «Esplanade».

Razgovor sa novinarima je bio veoma živ i interesantan i kretao se, u glavnom, oko pitanja cijonističkog pokreta. Cijonizam je danas realnost, s kojom današnja Evropa računa i koju je i sama Evropa i stvorila. Tu je Balfurova deklaracija, zaključak konferencije mira u Parizu, konferencije u San Remu, razne izjave mnogih evropskih i ne evropskih država. Pitanje Palestine i jevrejskog naroda postalo je svjetska i internacionalna stvar.

Iza izvještaja g. Sokolova, pala su razna pitanja sa strane novinara, na koja je g. Sokolov dao precizne i zadovoljavajuće odgovore. Ta su se pitanja ticala mogućnosti da Palestina postane agrarna zemlja, hebrejskog jezika, rada na hebrejskom univerzitetu i.t.d.

Istoga dana, u predvečerje, posjetio je g. Sokolov Bue-Brit ložu. Tu su ga pozdravili predstavnici lože, a on je iza toga održao jedan lijep govor.

U veče, zagrebačka jevrejska bogoštovna Opština, u zajednici sa svim jevrejskim društvima, priredila je u čast Sokolova, u Gradskom Podrumu, banket. Banket, na kojem je bilo oko 300 uzvanika, otvoren je sviranjem «Hati- kve» i jugoslovenske državne himne. U programu su bile još nekolike jevrejske pjesme koje je glazba izvanredno izvela.

Iza programnog dijela banketa, predsjednik jevrejske opštine g.dr. K o h n pozdravio je drage i uvažene goste.

Iza njega je uzeo riječ g. S o k o l o v koji je u jednom temperamentnom i živom govoru pozvao zagrebačke Jevreje na žrtvu za narod.

— Prije 30 godina, rekao je Sokolov, držali su nas sanjarima, a nije prošle ni 20 godina od onda, a mi smo dobili Balfourovu deklaraciju. I danas ti sanjari mogu ukazati na mnoge činjenice i stvarnosti koje opet ukazuju na stvarnost njihovog rada i htijenja. Nema ništa realnijeg u jevrejstvu od Palestine, od Jerušalajima. Doveli smo u zemlju više od 100 hiljada ljudi. Gradili smo ceste, kuće, domove, pokusne stanice, polja.

Mi nemamo protivnika, već tek samo indiferentnih. A oni su opasniji od protivnika. Traži na koncu i od zagrebačkih Jevreja da stupe u četu pregalaca. Ne traži se samo novac, nego i shvatanje za stvar i duhovno učestvovanje.

Iza govora g. Sokolova, koji je elektrizirao prisutne, skupljali su se prilozi za Keren Hajesod. Akcija na tom banketu je neobično uspjela.

*

U utorak prije podne, g. Sokolov i gđica Sokolov, u pratnji g. dra Huge Kohna i nadrabina g. dra Schwarza i drugih posjetili su jevrejske institucije i razgledali grad.

Osim Schwarzovog Doma, učinila su gospoda posjetu Gan-ajeladimu, gdje ih je, kao domaćica, dočekala gđa Diana R o m a n o. Tu su gosti bili obdareni burketima cvijeća i iznenađeni napretkom djece gan-hajeladima u hebrejskom

jeziku. Djeca Gan-ajeladima su dočekala i otpratila goste pjevanjem hebrejskih pjesama.

Istoga dana po podne, gđica Sokolov, član centralne uprave Wizo-a u Londonu, imala je sastanak sa zagrebačkom podružnicom Wizo-a. Na tom sastanku, gđica dr. Sokolov je podnijela izvještaj o radu i djelatnosti Wizoa u Engleskoj, Austriji i Bugarskoj. Wizo je mlada institucija i ukazuje na zнатне uspjehe. On još nije propagiran u doстатnoj mjeri i broj njegovih podružnica je malen. U zadnje vrijeme, njenom inicijativom osnovane su ovakve podružnice u Bugarskoj, a kod nas u Beogradu i Sarajevu.

Na večer, održan je miting u Makabijevom Domu, gdje je g. Sokolov govorio o današnjem stanju cijonističkog pokreta.

U srijedu, 21. marta ov. g., u 5.50 sati, našao se na stanici jedan veliki broj zagrebačkih cijonista i izaslanika jevrejskih društava da otprate uvažene goste, koji su krenuli vozom za München.